

Skal Hjemmet være vor Verden eller Verden vort Hjem?

Indledning.

I Blade, Tidsskrifter og Piecer læser man, ved Foredrag og Forevisningskursus hører man i disse Tider uophørlig indtrængende Formaning til Kvinder om gennem Spar-sommelighed og ved klog, indsigtfuld huslig Økonomi at medvirke til Løsningen af det gennem Verdenskrigen skabte og Dag for Dag mere brændende Spørgsmaal om, hvorledes Samfundet skal faa sit Forraad af Levnedsmidler til at strække til. Fra alle Lande tales der om Forholdsregler, som man har taget, saaledes i Sverige, hvor Forslag er fremme om at indføre et helt System af Husmoderskoler over hele Riget og i disse Skoler at indføre et for alle Kvinder obligatorisk Kursus, altsaa en Slags fremtidig Værnepligt for alle unge Kvinder.

Det er en aldeles rigtig Opfattelse, at Levnedsmidlernes Forvaring og deres Udnyttelse paa bedste Maade er et af Hovedvilkaarene for, at de nuværende Vanskeligheder skal kunne gennemkæmpes. Det er ogsaa aldeles rigtigt, at de paa alle Maader dyrekøbte Erfaringer, som gennem den nuværende Situation i større eller mindre Grad er blevne indhøstede af hvert Medlem af Samfundet,

bør udnyttes i Form af fremtidige Forbedringer. Og det er endelig aldeles rigtigt, at ganske overordentlig meget i saa Henseende beror paa Kvinderne. —

Bestemmelsen om, at Hjemmet er Kvindens Omraade, er ikke ny; der har jo endogsaa været en Tid, da det af Kvinden i Hjemmet udførte Arbejde for Slægtens Bestaaen og Fremskridt var lige saa betydningsfuldt og lige saa værdsat, som det Manden udførte paa sit Omraade. Men om de Vanskeligheder, som nu gennemleves, skal overvindes — og i denne Stund ved vi ikke engang, hvor mange og hvor store de til Slut bliver —, saa maa hos Kvinderne selv den Tanke finde Anklang og blive dem fuld bevidst, at just i Hjemmet og i Hjemmets Pasning behøves der dybtgaaende Reformers og Kraftige Fremskridt, at Hjemmet maa tilføres Civilisationens almindelige Goder langt mere, end det hidtil har været Tilfældet, og at nye Metoder maa indføres der og udnyttes der. Alene derigennem kan man modarbejde og overvinde den nuværende Tids Vanskeligheder, og Resultatet heraf bliver ikke blot et »Nødhjælpsarbejde«, men et virkeligt socialt Fremskridt. Det tilkom-

mer de oplyste Kvinder at gøre en Indsats i denne Retning. Det tilkommer dem at skaffe sig Kundskaber og sprede dem i videste Omfang, og herved gælder det om at se bort fra, hvad den enkelte mulig behøver eller ikke — alle behøver vi Oplysning, alle behøver vi at tænke paa, hvad der kan gøres og vindes for en bedre Fremtid.

Forholdene har fremdrevet Kursus for Uddannelse i husligt Arbejde, Foreninger har søgt at virke ved at sprede Kundskab om Husgerning og om Anvendelse af praktiske, økonomiske Arbejdsmetoder. I Hjem, hvor Familiens Indkomster ikke engang rækker til at indkøbe Føden for selve Dagen, maa tilvisse Velgørenheden træde raadende til; men ogsaa i Hjem, hvor Midlerne kanske rækker til, savnes der ofte Evne til at tilberede nærende og tjenlig Føde og til med Omtanke at varetage Husets Økonomi. I saadanne Tilfælde skyder man som oftest Skylden paa Hustruens Ukyndighed. Men egentlig er det ikke i Hustruens Ukyndighed, men i selve Systemet, Fejlen ligger. Systemet er en forældet Arbejdsform, som den moderne Samfundsudvikling rettelig burde have lagt langt bag sig. Intet Ko-

Skyld ikke hen og faar Krampe over det? — Han saa virkelig et Øjeblik ganske apoplektisk ud — „Det har naturligvis aldrig været Partiets Mening, at vi skulde have denne Adgang lige paa en Studs, men lejlighedsvis . . .“

Hans tunge Haand faldt med et Drøn ned i Bordet, saa Papirerne hvirvlede tilvejs. „Er Lejligheden maaske ikke her? En kvalificeret Kvinde med Skolekommission, Byraad og Borgmester i Ryggen? — Hic Rhodos! Tør Ministeren ikke gøre denne Lærerinde til Overlærer, saa er Partiets Kvindeprogram ikke bedre værd end at tænde sin Pibe ved.“

„Koldt Vand i Blodet, kære Ven,“ formanede jeg. „De maa ikke glemme, at Ministeren udtalte sig med største Sympathi om Kvindernes Adgang til Embeder indenfor Skolevæsenet, ja, stillede en Lønningslov i Udsigt, hvorefter Lærerinder saa vidt muligt skulde blive stillede under samme Vilkaar som Lærere? — —“

Men nu var der slet intet Udkomme med Brandmajoren. Aarerne rejste sig purpurblaa paa hans Pande, og hans Stemmes Torden fik Ruderne til at klirre og alle Kvindesagens Forkæmpere rundt om paa Væggene til at hænge skævt.

„Saa vidt, det er muligt? — Haa, haa, haa, — Pladask! der ligger alle Jeres Æg paa Jorden — baade Præste-Æg og Borgmester-Æg og Rektor-Æg og hele Herligheden. — Saavidt det er muligt — altsaa noget helt andet end det, som staar paa Programmet: retslig Ligestilling og samme Adgang til Embeder og Stillinger som Mænd. Altsaa ikke samme Løn, ikke samme Pension, ikke samme Stigning — men samme Uddannelse, samme Pligter, samme Arbejde.“ Han fo'r op og ned ad Gulvet og gned sig i de store Hænder saa det knagede i Ledene. „Hva' sa' ikke jeg? — Hva' sa' ikke den gamle Brandmajor, Bjørnen, Grobrianen? — Blæse være med Programmerne,“ sa' jeg. „Maa jeg høre om Handlinger! — Og hvad er Ministeriets første Handling

overfor Kvinderne under sit nye Program? — Et Afslag — slet og ret et Afslag.“

„Men det er jo ikke Ministeren, det er de slemme Jurister, som siger nej,“ indvendte jeg og hindrede et Papir i at falde paa Gulvet for hans Vredes Pust.

„Juristerne!“ vrængede han, „sandelig et genialt Paafund! Men hvor var de chikanøse Jurister henne, den Gang vi fik de kvindelige Skoleinspektører i København. Sov de? — eller var de paa Studierejse? — Nej, gaa længere ud i Landet med den Undskyldning! — Hic Rhodos! Lad os faa en administrativ Udnævnelse, der er ingen Kat, som vil gø af den. — Plejer denne Regering maaske at gaa af Vejen for administrative Forholdsregler? — Spurgte den Juristerne om Forlov den Gang den ansatte en kvindelig Kredslæge? en kvindelig Arbejdsinspektør? en kvindelig Biblioteksassistent? — Er en kvindelig Overlærer da noget som strider med Moral og Velanstændighed?“

„Ja, men det er jo Lønsprogsmaa-